

Fàbrica de Cal Casas

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Recinte industrial de Cal Casas, 08692-Puig-reig
Emplaçament Per la carretera C16 s'agafa la BV-4406 i després d'uns 400 m s'arriba a Cal Casas

Coordenades:

Latitud: 41.97657
Longitud: 1.88232
UTM Est (X): 407402
UTM Nord (Y): 4647779

Classificació

Número de fitxa 08175 - 123
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Façanes, tancaments i entorns en procés de degradació notable.
Protecció Inexistent
Observacions protecció: PI Patrimoni Industrial i BIPCC
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 08174A002000380000HG
Fitxes associades:
[Xemeneia de Cal Casas](#)
[Safareig de Cal Casas](#)
[Resclosa i canal de Cal Casas](#)
Autoria de la fitxa Rosa Serra Rotés i Jordi Piñero
Data de registre de la fitxa: dt., 01/03/2011 - 01:00

Descripció

La fàbrica, existent en 1890, es va aixecar sobre un antic molí fariner que ja aprofitava la força del riu per al seu funcionament. L'encarregat de la seva construcció va ser Francesc Joan Canals, el mateix que va construir Cal Pons i Cal Prat, per la qual cosa l'estructura és molt similar a aquestes fàbriques. El 1909 va patir un incendi però la fàbrica de Filats continua la seva activitat fins després de la gran crisi tèxtil dels anys 60 quan va tancar les portes.

Es tracta d'una estructura massissa de gruixuts murs construïda en pedra per l'alçada de la planta baixa i de la planta primera i ceràmica per el segons pis. A cada planta s'obren finestres disposades en files a intervals regulars i alineades als distints nivells resoltes totes amb arc rebaixat de material ceràmic. Avui les obertures de la planta baixa i de la planta segona són tapiades. Cal destacar una petita torreta lateral amb coberta de teula àrab esmaltat a quatre vessants.

Història

Cal Casas és una de les set fàbriques tèxtils que es construïren, durant la segona meitat del segle XIX, dins el terme municipal de Puig-reig i és l'única al voltant de la qual no es desenvolupà el conjunt de serveis i equipaments bàsics que caracteritzen el model de la colònia industrial. S'hi arribà a construir un embrió de colònia (amb la torre de l'amo i un conjunt d'habitatges), però no s'hi afegiren més serveis. La raó bàsica és la proximitat de la fàbrica amb el nucli urbà de Puig-reig. Aquesta proximitat feia que els obrers poguessin viure al poble i utilitzar els serveis i equipaments propis d'aquest nucli del Baix Berguedà. Els orígens de Cal Casas són comuns als de moltes fàbriques de riu de Catalunya: l'aprofitament d'un antic molí fariner que es posà a la venda quan es desamortitzaren els béns comunals o municipals. El vell molí fariner que estava situat on avui trobem la fàbrica de Cal Casas es posà a la venda l'any 1860 i el comprà Miquel Vilanova, un dels propietaris rurals més importants de la zona. L'any 1861, Llorenç Claret i Sorribes, un fabricant de Sallent (Bages), adquirí un tros de terra que estava situat entre el molí i el riu Llobregat i posteriorment hi féu construir una fàbrica que aprofités l'aigua del riu com a font d'energia.

En els seus primers anys d'existència, les condicions laborals a la fàbrica eren molt dures. Els treballadors havien de suportar una jornada laboral de dotze -o més- hores diàries (sis dies a la setmana) dins una fàbrica plena de perills, soroll i incomoditats. Per tal d'aconseguir unes condicions laborals menys dures i més dignes, els obrers de Cal Casas, l'estiu de l'any 1881, es declararen en vaga i allargaren aquesta situació durant setze setmanes. L'any 1901 Llorenç Mata i Pons comprà la fàbrica de Cal Casas, els terrenys, la resclosa, el canal i els habitatges dels treballadors. El 1925 s'inaugurà l'edifici de l'escola, un edifici que actualment encara porta el nom del seu fundador, Alfred Mata i Pons, i que esdevingué un equipament bàsic -incloïa escola i hospital- per al conjunt d'habitants de Puig-reig. Cal Casas fou la primera de les set fàbriques i colònies tèxtils de Puig-reig que tancà portes. Fou l'any 1968. Els propietaris, conscients que seva maquinària havia quedat envellida i que renovar-la era molt costós, optaren per tancar en notar els primers indicis de crisi del sector tèxtil català. Els habitatges que s'havien construït per als treballadors es posaren a la venda i els seus residents van poder adquirir-los a un preu assequible.

Bibliografia

R.SERRA. "Aproximació a la història de Puig-reig", Puig-reig 1982. Any: 1995 Núm.: 47. R. SERRA. "Els orígens de Cal Cases de Puig-reig", L'Erol 47, Berga 1997, p. 22-27.

VV.AA. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

CABANA, Francesc (2006): La saga dels cotoners catalans, Barna, Ed. Proa
TEIXIDOR, E. I SERRA,R.(2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

